

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jméno autora	Jana Adamcová
Název práce	Prostituce
Studijní obor	Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Katedra sociologie FF UHK
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Katedra sociologie FF UHK
Rok obhajoby	2017

Hodnocení cíle/ů práce

(charakteristika cíle, způsob jeho stanovení, užitečnost cíle, slovně)

Cílem předkládané bakalářské práce bylo hodnotově neutrálně prozkoumat sociální jev prostituce ve městě Dubí. Toho mělo být dosaženo prostřednictvím výzkumu, který se prostřednictvím interview zaměří na životní dráhy osob, které vykonávají „sexuální práci“.

Východiskem pro volbu tématu byla skutečnost, že studentka díky svému trvalému bydlišti v lokalitě Dubí, kde je prostituce rozšířeným fenoménem, byla dobře situovaná s ohledem na přístup do terénu. Výzkum prostituce patří mezi legitimní témata sociologického zájmu v rámci zkoumání tzv. marginálních skupin. Studentce se skutečně podařilo realizovat interview, což hodnotím jako úspěch. Celkový dojem z práce však snižuje nedotažené teoretické uchopení, které mělo sexuální práci nazřít ze strukturálních hledisek a vymanit ji z obvyklého volního, právního, politického a morálního pohledu. Toto se studentce v práci překonat nepovedlo. Cíle práce se tak povedlo naplnit jen zčásti.

Hodnocení obsahové stránky práce

<i>Užití zásadní odborné literatury a zdrojů</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Přiměřená odborná terminologie práce</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Vhodně zvolená metodologie</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Práce s výzkumnými otázkami</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Adekvátní průběh analýzy dat</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	ano	s výhradami	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Pravopis a gramatika</i>	dobré	s výhradami	špatné
<i>Vhodná grafická úprava stránkování a textu</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Zpracování tabulek, obrázků, příloh</i>	dobré	s výhradami	špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

V úvodu autorka představuje téma a cíle vlastního výzkumu. Definice prostituce je však vcelku nedbalá. Označení sexuální práce za „nejstarší řemeslo“ lze považovat spíše idiom než skutečnou definici. Lehkovážně vynáší soudy o trendech, aniž by se zabývala evidencí pro tato tvrzení. Uvádí např. že, „poslední dobou narůstá počet vysokoškolaček, které si tímto způsobem přivydělávají ke studiu“, aniž by to mohla doložit. Podobně u mužské prostituce tvrdí, že „(v)e většině případů jsou homosexuální prostitutí drogově a alkoholově závislí, závislí na hracích automatech, páchají trestnou činností na svých klientech i na sobě navzájem.“ Otázka je, nakolik zde splývají data s předsudečným názorem. Problematické je také zařazení transsexuální prostituce do prostituce mužské.

Namísto studia strukturálních podmínek, které vedou aktéry k tomu, že vykonávají sexuální práci užívá pojem „motivace“, který implikuje voluntaristickou teorii jednání. Oproti tomu bylo doporučeno pojednávat nikoli o motivaci, ale o životních drahách, tj. o jednání ve smyslu „agency“, tj. jednání které se formuje v určitých strukturálních podmínkách. S tímto původním záměrem koresponduje pouze kategorie „vnější motivace“. Ostatní zdůvodnění jsou psychologizující, tj. „motivace potřebou“ a „motivace racionální rozvahou“. Neschopnost rozlišit objektivizující a subjektivní hledisko pak v důsledku vede k tvrzením a dílčím závěrům, které nejsou přesvědčivé a jsou sporné. V postupu práce nakonec opustila téma prostituce jako sociálního jevu a sklouzla k zaměření se na prostitutky (respondentky výzkumu označuje za prostitutky).

Autorka se v důsledku nedokázala vyhnout psychologizaci (viz kap. Psychologické důsledky). Sociální důsledky jí převážně splývají s důsledky zdravotními a důsledky v podobě vlivu na zdraví populace. Deskriptivní pohled na pohlavní choroby věnuje neúměrně mnoho prostoru. Tento exkurz nakonec uzavírá moralizujícími proklamacemi o nebezpečnosti nechráněného sexu. Sociologické perspektivě se blíží subtéma nazvané „Sociální trauma“ zaměřující se na stigmatizaci a návaznou ztrátu sociálních vztahů. Téma však mohlo být lépe teoreticky uchopeno a operacionalizováno prostřednictvím koncepcí sociálního kapitálu ať už od Colemanů nebo Bourdieu, popřípadě konceptu stigmatu od Goffmana).

V praktické části si studentka určila tyto otázky: „1) Jaký byl hlavní důvod pro volbu stát se prostitutkou (vůle x donucení)? 2) Jaké byly reakce rodinných příbuzných a přátel? 3) Jak se vyvíjí kariéra prostituujičích žen? 4) Jak vidí svou budoucnost, chtějí někdy přestat?“ Srovnáme-li to s původním cílem, pak se jedná o odchýlení od původně vytyčeného cíle práce. Toto odchýlení ilustruje užití slova „kariéra“ na místo „životní dráhy“. Namísto postižení strukturálních tlaků, které působí ve směru přijetí sexuální práce jako řešení odpovídající sociální pozici zkoumaných aktérů se ptá na jejich „kariéru“ prostitutky. Příčiny prostituce v důsledku z části prezentuje jako „rozhodnutí“. Následná psychologizace je nezadržitelná.

Jana Adamcová se s úspěchem pokusila o výzkum v náročném prostředí. S menším úspěchem se vypořádala s teoretickým sociologickým uchopením fenoménu prostituce. Příčinu spatřuji v ne zcela vhodně volených zdrojích (např. Chmelík), nedostatečném studiu relevantních výzkumů a literatury zahraniční produkce. Přesto je text na mnoha místech zajímavý. Bakalářská práce jako celek splňuje obecné nároky kladené na závěrečnou práci.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

Po stránce grafické je práce vcelku úhledná. Postup je systematický, členění do subkapitol až nadbytečné. Přílohy vhodně doplňují text. Obrazové přílohy příliš text neobohacují, ale na druhou stranu je třeba přiznat autorce, že si byla vědoma etické citlivosti fotodokumentování a neporušila etické zásady sociologického výzkumu.

Jazykově text nepůsobí příliš kultivovaně, což se projevuje opakováním určitých slov a větných vazeb. Jazykový projev trpí stále častějším nešvarem v užívání spojek (namísto „které“ užívá „kde“ či „kdy“ aniž to odpovídá kontextu. Někdy jsou formulační přešlapy až komické: „vyrazila jsem do stále fungujícího klubu, kde se prostitutky nacházejí v přesvědčení, že některou určitě seženu.“ Prostitutky se tedy přísně nacházely v přesvědčení, že je autorka sežene. Toto jistě nebylo úmyslem. Formulační a jazyková nezralost se táhne celou prací a je její slabou stránkou. Kontrola práce nebyla zřejmě důsledná, což se projevuje prohřešky typu nezvýrazněného titulu knihy v textu po nedořečenou větu (s. 15). Termíny jsou používány neostře a volně, což vede občas k formulacím, která jsou určitým *common sens* či klišé.

Reflexivita a odborné hledisko je oslabované užíváním zájmeny „my“ (s. 44), čímž se autorka staví na stranu občanů proti „nim“, namísto zaujetí badatelské pozice, čímž oslabuje vlastní sociologické hledisko. To se také projevuje občas hodnotově zabarvenými soudy.

V oblasti práce se zdroji se přehnaně spoléhá na zdroje od Chmelíka a od Bártlové. Ze starších publikací také přebírá statistické údaje, aniž by je doplnila o aktuální stav z novějších zdrojů. Odkazování na zdroje je však konzistentní a ctí až na drobné prohřešky citační normu. Navzdory uvedeným výhradám mohu konstatovat, že předkládaná bakalářská práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci.

Otázky k obhajobě práce

Nemám doplňujících otázek.

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Jako vedoucí práce konstatuji, že studentka vytvářela svoji práci průběžně a pravidelně konzultovala. Zadané téma považuji za jedno z náročnějších a v české sociologii málo zpracovaných. Pozitivně hodnotím, že se jí podařilo vstoupit do komplikovaného terénu a zajistit si respondentky výzkumu. Méně se jí povedlo fenomén uchopit z hlediska sociologické teorie a rezervy vykazuje i úroveň jazyková. Celkově však konstatuji, že se studentka autenticky pokusila vypořádat se svým úkolem a práci mohu doporučit k obhajobě.

Výsledné hodnocení práce

Práci doporučuji k obhajobě.

Navržené hodnocení

Bakalářskou práci Jany Adamcové navrhuji komisi hodnotit stupněm „C“

30. 5. 2017

.....
datum a místo

.....
podpis autora posudku

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zužitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.